

6562

PER LUCHTPOST

Foto-Btz. 208483

AMBASSADE VAN HET KONINKRIJK DER NEDERLANDEN

ROYAL NETHERLANDS
EMBASSY

MIN. VAN BUITENLANDSE ZAKEN	
DIR. <i>DBI/PL</i>	VISIE <i>NOA/ZA</i>
<i>100103 - 24678</i>	
Fotonr	16 dec 1960
DOSSIER	<i>9/2.13 NNG/mal</i>

G e h e i m

No. 1873/367-107GS

Kuala Lumpur, 12 december 1960.

Bemiddelingspoging Premier
Tunku Abdul Rahman**AFGESCHREVEN**

Met verwijzing naar voorgaande berichtgeving moge ik Uwer Excellentie thans een schematisch overzicht aanbieden van de ontwikkelingen hier ter stede rondom de bemiddelingspoging van Premier Tunku Abdul Rahman van de dag van diens terugkeer in Kuala Lumpur op 28 november j.l. tot aan zijn verklaring in het parlement op 6 december j.l. toen hij stelde dat in het licht van de houding van de Indonesische pers hij het zinloos achtte zijn bemiddelingspoging verder voort te zetten.

Maandag 28 november

Op de avond van zijn terugkeer hield de Tunku een persconferentie waarbij hij verslag uitbracht over de resultaten van zijn reis. De Premier, die inmiddels reeds op de hoogte was van Subandrio's afwijzende uitlating nopens het zenden van een commissie van de Verenigde Naties naar Nieuw-Guinea, zeide dat indien dit ook de zienswijze was van de "higher ups" hij dan vreesde "that the whole affair will be called off". Hij zeide verder dat indien Indonesië met zijn plannen, die de "blessing" van Secretaris-Generaal Hammerskjöld hadden gekregen, kon instemmen, hij bereid was terstond naar Djakarta te vertrekken. Hij toonde zich bitter teleurgesteld door de negatieve Indonesische houding, vooral waar hij voor zijn vertrek van Indonesische zijde de verzekering had gekregen dat de Indonesische regering bereid was "to submit the question to the United Nations with certain provisions". Diezelfde avond nog had de premier een uitveerig onderhoud met de Indonesische Ambassadeur.

Woensdag 30 november

Tijdens het begrotingsdebat in het Parlement werd de Premier door de oppositie geïnterpelleerd over zijn

Zijner Excellentie
de Heer Minister van Buitenlandse Zaken
's-Gravenhage

-bemiddelingsplan -

bemiddelingsplan. De Tunku verklaarde op dat ogenblik daarover geen details te kunnen geven, daar dit anders een "breach of trust" zou betekenen.

Ondertussen begon de nationale pers haar zienswijze op de pogingen van de Tunku kenbaar te maken. Vooral de Maleise en Tamil pers namen het standpunt in dat de Tunku alle lof verdiende voor zijn inspanningen de vrede te bewaren, dat het onredelijk was van de Indonesische leiders en de Indonesische pers zijn pogingen bij voorbaat van de hand te wijzen nog voor dat de Indonesische regering inzage had gehad van het nog uit te brengen rapport van de Tunku, en dat men zich in Indonesië toch diende te realiseren dat het Maleise volk sympathie had voor Indonesië's strijd om West-Irian van het kolonialisme te bevrijden.

Zondag 4 december

S'ochtends verscheen in de pers het door de regering uitgegeven communiqué waarin zij zich verzet tegen de "uncalled for and unjustified" kritiek van de Indonesische pers op de bemiddelingspoging van de Tunku. Wederom werd categorisch gesteld dat de Tunku met hoge Indonesische regeringsleiders en daarna nog eens met Generaal Nasution een "important measure of understanding" had bereikt, welke voldoende basis kon vormen voor een bemiddelingspoging door een leider van een neutraal land. Het was derhalve ongepast van de Indonesische pers commentaar te leveren voordat de Indonesische regeringsinstanties het door de Tunku nog uit te brengen rapport hadden bestudeerd.

Maandag 5 december

In de ochtendbladen verscheen het commentaar van Dr. Subandrio (kennelijk een reactie op het Malayaanse communiqué van de dag tevoren) dat de Tunku zich geen verwijten moest maken indien zijn bemiddelingspoging mislukte. "Whatever was the result of his mission it would not be allowed to become an obstacle in the furtherance of friendly relations between Indonesia and Malaya", aldus Subandrio.

Enkele Maleise en Tamil dagbladen beaamden in hun perscommentaren dat Nieuw-Guinea nooit tot een verkoeling tussen Malaya en Indonesië zou mogen leiden.

Des middags werd de Tunku in het Parlement hevig aangevallen door een lid van het Socialist front, de heer David. Deze insinueerde dat de Tunku pro-Westers en derhalve pro-Nederlands was. "It looks like we will have to sink with the Dutch over West-Irian". Hij had verder bezwaren dat de Tunku zijn plan niet met President Sukarno of Dr. Subandrio had besproken, doch met Generaal Nasution. Voor wat betreft het uitnodigen van neutrale landen zoals India en Ceylon om plaats te nemen in een Verenigde Naties-missie naar West-Irian was dit irreëel daar deze landen niet neutraal waren, "they back Indonesia to the hilt". Sprekende over het bezoek van Generaal Nasution aan Kuala Lumpur stelde David dat volgens "senior officials" van de Australian High Commission de Generaal onuitgenodigd hier ter stede was aangekomen, en dat de Tunku het toen had voorgesteld alsof deze wel uitgenodigd

was (op 8 december publiceerde de Australian High Commission een officieel démenti terzake).

Des avonds op een receptie kwam ik toevallig terecht in een kring bestaande uit de Tunku, de Australische Hoge Commissaris, een journalist (die de Tunku de volgende dag in het Parlement zou citeren toen hij de houding van Indonesië vergeleek met de Ford-dealer die auto's van iedere kleur verkocht zolang die maar zwart waren) waarbij even later de Indonesische Ambassadeur zich voegde. De Tunku vertoonde zich zeer verbolgen over de persoonlijke aanval die hij die middag in het Parlement te verduren had gehad. Verder had hij geen goed woord voor Subandrio over en stelde dat slechts met Generaal Nasution te spreken viel.

De Indonesische Ambassadeur, die de volgende dag naar Djakarta zou vertrekken met een rapport van de Tunku voor de Indonesische regering, vertoonde alle verschijnselen van een bezorgd en geplaagd mens. Ik vernam terloops dat hij er mede schuldig aan zou zijn geweest de Tunku te doen denken dat Indonesië bereid was wat water in de wijn te doen.

Dinsdag 6 december

Tijdens de algemene beschouwingen op de begroting verscheen de Premier onverwachts in het Parlement om te antwoorden op de kritiek van de heer David van de dag tevoren. De Tunku noemde die kritiek onverantwoordelijk, vooral waar die trachtte kwaad bloed te zetten tussen Malaya en Indonesië. In de loop van zijn betoog releveerde hij het verloop van de Nieuw-Guinea kwestie in de Verenigde Naties vanaf 1954. Hij stelde dat hij door zijn bemiddeling gehoopt had een hervatting van besprekingen tussen Nederland en Indonesië mogelijk te maken; bovendien had hij bij werkdaders meer belangstelling trachten te wekken voor de latente gevaren rondom het geschil. Hij had zijn bemiddelingspoging nu neergelegd daar de houding van bepaalde Indonesische leiders en van de Indonesische pers doorgaan daarmee zinloos had gemaakt.

De Tunku ontkende dat Generaal Nasution onuitgenodigd in Kuala Lumpur was aangekomen. De Generaal (a man of calibre..... a gentleman with good antecedents) had daarentegen met grote belangstelling geluisterd naar hetgeen hij (de Tunku) te vertellen had gehad.

Wat de Tunku uiteindelijk ertoe gebracht heeft zijn bemiddelingspoging zo onverwachts op te geven is uiteraard een zaak van speculatie. Indien het uitsluitend was vanwege de intransigante houding van "certain Indonesian leaders" (kennelijk niet volgens de Tunku, Generaal Nasution) en de Indonesische pers dan had de Tunku m.i. zijn besluit evengoed met het communiqué van Zondag 4 december bekend kunnen maken. Ik vermoed echter dat vooral de persoonlijke aanval van de heer David gepaard met het besef dat in Maleise kringen men ongaarne een verkoeling met Indonesië om Nieuw-Guinea zag, hem heeft doen inzien dat doorzetten met zijn poging hem op den duur op binnenlands politiek gebied zou kunnen schaden. Ik ben er althans van overtuigd dat de Tunku pas na de Maandagzitting van het Parlement tot

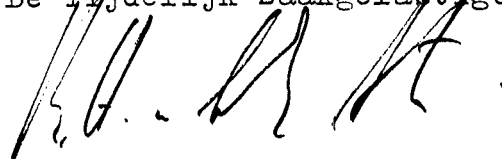
zijn besluit is gekomen en wel om de volgende redenen:

- 1/ de Tunku wist immers dat de Indonesische Ambassadeur op Dinsdag 6 december met zijn rapport naar Djakarta zou vertrekken;
- 2/ toen ik Dinsdagochtend om 9.30 uur bij de Clerk of the House informeerde wat voor die dag op het programma stond, verzekerde deze mij dat geen enkele Minister die ochtend zou spreken daar de tijd gereserveerd was voor de laatste algemene beschouwingen op de begroting. (Op deze verzekering afgaande heb ik helaas de rede van de Tunku niet gehoord).
- 3/ op de ochtend dat de Tunku aan het woord was had de Canadese Deputy High Commissioner een onderhoud met de Permanent Under Secretary van External Affairs die toen vertelde dat de Indonesische Ambassadeur inderdaad een rapport voor de Indonesische regering had medegenomen. De Canadees zeide ervan overtuigd te zijn dat men op External Affairs niet wist dat de Tunku op dat ogenblik zijn bemiddelingspoging neerlegde.

De Malayaanse pers toont zich unaniem verontwaardigd over de houding van haar Indonesische collega's. Men kan evenwel zeggen dat er een gevoel van opluchting heerst dat de Tunku zich nu uit dit wespennest heeft teruggetrokken.

Tijdens een toespraak tot de Press Club of Malaya op 9 december j.l. kwam de Tunku nogmaals terug op zijn mislukte poging. Hij liet daarbij geen twijfel bestaan over zijn minachting voor de houding van de huidige Indonesische leiders (hij noemde uiteraard geen namen) doch het was opvallend hoe hij zijn scherpste kritiek reserveerde niet voor de Indonesische pers, maar voor de socialist David die had geïnsinueerd dat de Tunku maar een speelbal van het Westen was.

De Tijdelijk Zaakgelastigde,

Mr R.H. Graaf van Limburg Stirum